

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

За загальною редакцією Л.В.Одноворець та І.М. Пазухи

(Суми, 28–29 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Пізнавальна виховна робота – зміст і завдання

Рясна О.В., ст. викладач

*Сумський національний аграрний університет, кафедра
електротехнічних систем в АПК та фізики*

Зміни організації й змісту освіти, створення необхідної бази для розвитку фундаментальних наук і глибокого оволодіння студентами спеціальними знаннями - висунула реформа вищої школи, як рішення глобальних проблем. Головне місце в реформаторській діяльності установ вищої освіти, професорсько-викладацьких колективів вузів займає навчальний процес, його наукова, методична й матеріальна основа.

Нерозривність навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах більшою мірою стала трактуватися, як уміння викладача впливати на студентів під час занять. Участь студентської молоді в науковому, дослідницькому, суспільному й іншому видах творчої діяльності є суспільно необхідними.

Психолого-педагогічні аспекти формування особистості студента сьогодні фігурують у вузівських програмних документах. Вищий навчальний заклад не тільки займається навчанням, але й вихованням студентів, а також формується науковий і суспільно-політичний потенціал. У цьому сенсі вищі навчальні заклади виконують своєрідне державне замовлення, заповнюють потреби суспільства в підготовці суспільних і політичних діячів. Саме у ВНЗ, пройшовши школу громадських організацій, об'єднань, творчих колективів студент здобуває тверді життєві орієнтири, організаторські навички, особистісні якості, необхідні фахівцеві, керівникові, суспільному діячеві [2].

Поряд з рішенням завдань навчального процесу ВНЗ зобов'язаний створювати умови для саморозвитку й самоствердження особистості, удосконалювання здатностей студента, становлення його цивільної самосвідомості. Для цього ВНЗ повинен вибудувати систему позанавчальної виховної роботи. Головною метою виховної роботи повинно стати створення педагогічно-виховного середовища, що сприяє формуванню активного відношення особистості до обраної професії.

Найважливішою ланкою в системі позанавчальної виховної роботи є діяльність деканатів по формуванню органів студентського

*СЕКЦІЯ 2: Психолого-педагогічні аспекти і методи
удосконалення позааудиторної роботи*

самоврядування, проведенню факультетських заходів, свят, конкурсів і координація роботи кафедр по адаптації першокурсників, проведенню «Тижня першокурсника» на факультетах, ознайомлення їх з історією факультету, навчального закладу, правовим і соціальним статусом студента, елементарними відомостями про організацію навчальної діяльності, культурі розумової праці, вивченню бюджету часу студентів [1].

Керівництво всією цією роботою на факультетах здійснює заступник декана по виховній роботі. До числа цих заходів відноситься проведення врочистих ритуалів - Посвята в студенти, Дня Знань, Конкурсу першокурсників, Тетяниного дня, свят прощання з випускниками й ін. У вузівській системі виховної роботи повинна стати робота спортклубу по формуванню в студентів потреби в заняттях фізичною культурою й спортом, розробка системи фізкультурно-оздоровчих заходів, організація й проведення спортивних змагань, пропаганда здорового способу життя.

Організація студентського побуту й дозвілля в гуртожитках вузу, організація роботи студрад гуртожитків, їхня взаємодія. Ціль цієї роботи - формування понять культури побуту. Керівництво цим видом позанавчальної діяльності покладено на вихователів-методистів гуртожитків, кураторів груп, чергових викладачів, введення посад яких обумовлено об'єктивною необхідністю в наданні допомоги студентам в організації дозвілля й побуту в специфічних умовах і формах, яким властивий «домашній» характер, а також необхідність вирішення психологічних, міжособистісних конфліктів.

Різностороння діяльність колективу гуртожитку направлена на активне сприяння формуванню моральних якостей, їх стійкості. Це особливо важливо, тому що процес формування особистості студентів у цьому віці не завершений. Крім того, вступ до ВНЗ і перехід з родини в гуртожиток, з одного середовища проживання в інше, пов'язаний з рядом змін у житті юнаків і дівчат. В умовах настільки значних життєвих змін у молодих людей важливо не тільки продовжити, що проводилася з ними раніше педагогічно-шкільна робота, з морального виховання, але й забезпечити подальший розвиток моральних якостей.

Роботу з вирішення проблем студентських гуртожитків необхідно починати з виявлення лідерів серед студентів, що проживають у гуртожитках і створення з їхнього числа студентських

*СЕКЦІЯ 2: Психолого-педагогічні аспекти і методи
удосконалення позааудиторної роботи*

рад. Відділ позанавчальної роботи повинен організувати діяльність адміністративних рад гуртожитків, груп охорони порядку, налагодити роботу з вихователями-методистами, кураторами груп, черговими викладачами. Лише після цього можна приступати до організації дозвілля студентів у гуртожитках. Співробітниками відділу, студентського клубу й активом гуртожитків можуть бути організовані цікаві свята: День гуртожитку, конкурси на кращі кімнати, студентські сімейні пари, шоу-програми, свята, присвячені першокурсникам і випускникам факультетів, Дні спеціальностей, новорічні бали.

Виховання студентів, що проживають у гуртожитках - складний і багатогранний процес, що вимагає від його організаторів ретельного підбору виховних засобів, постійної взаємодії з адміністрацією, студентською Радою. Їхнє загальне завдання - шукати й знаходити нові форми роботи з організації дозвілля молоді, що розвивають її духовно й інтелектуально, що допомагають їй визначити своє місце в житті.

У створенні педагогічного виховного середовища, є широке використання можливостей позаунавчального культурного середовища. Використання культурного потенціалу міста - залучення на сцені, в аудиторії, спортивні зали кращих творчих колективів, виконавців, спортсменів, тренерів, організація художніх виставок з метою розширення культурного кругозору студентів.

Виховання студентів у ВНЗ традиційно будується на основі органічної єдності навчального й виховного процесу, поділ його на різні форми - виховання в процесі навчання й виховання у позанавчальний час - у зв'язку з існуванням двох форм вузівської діяльності: освітньої й соціальної. Для кожної із цих форм властиві завдання, засоби, функції й зміст.

Найпоширеніші й ефективні сучасні моделі виховання виділяють три групи умов формування якості особистості - загальнолюдський, цивільний і професійний. На закріплення цих якостей, розвиток уявлень студентів про справжні культурні цінності повинен бути спрямований весь процес позанавчальної виховної роботи.

Позанавчальною виховною роботою є зміцнення й збереження кращих традицій, що існують у колективі ВНЗ, студентства в цілому, престижності вищої освіти, розвитку творчих починань особистості. Однак разом зі зміцненням традицій для досягнення ефекту в процесі виховання студентів у ВНЗ необхідна й творча розробка нових форм і

*СЕКЦІЯ 2: Психолого-педагогічні аспекти і методи
удосконалення позааудиторної роботи*

приймів позанавчальної виховної роботи, що відповідають часу й новим потребам студентів.

Позанавчально-виховний процес стає пошуком нових форм і прийомів безперервного вивчення інтересів, творчих схильностей студентів. Відношення до виховної дозвільницької діяльності студента як до фактора, що володіє більшими виховними можливостями, значимому суспільному процесу розвитку, реалізації особистісного потенціалу неминуче вимагає вивчення наявності вільного часу студента, вивчення структури навчального процесу для виявлення причини й характеру перевантаження студентів властивою навчальною роботою, оптимального співвідношення навчального й позанавчального часу [3].

Цілеспрямована робота в нз по адаптації студентів першого курсу до нових умов їхньої життєдіяльності із залученням своєрідних форм діяльності позанавчальної сфери є реалізацією цілей позанавчальної виховної роботи.

Рішення цих завдань пов'язане зі створенням у нз особливої атмосфери духовності, створення середовища, що виховує, розвитку професійних навичок майбутнього фахівця, його захоплення професією, прагнення до саморозвитку й самовизначення.

Позанавчальна виховна робота у нз є ефективною в тому випадку, коли вона вибудована з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей студентів, їхньої пізнавальної активності, ціннісних орієнтацій молоді.

1. Бабанский Ю.К. Избранные педагогические труды. - Москва: Педагогика, 1989. - 558с.

2. Баранов С.П. Педагогика / Под ред. С.П.Баранова, Р.В. Воликова, В.А. Сластинина. - Москва: Просвещение, 1976.- 346 с.

3. Бросалина Г.М. Инновационные методы обучения в вузе. - 1993.- Мурманск. – 216 с.